

‘Het grootste risico is de boer zelf’

Op een boerenbedrijf liggen risico's altijd op de loer. Van familieperikelen tot arbeidsongeschiktheid, en in het ergste geval overlijden. Klaas de Jong, adviseur bij PPP Agro Advies, houdt zich dagelijks bezig met het beheren van dergelijke risico's. "De boer is zelf het grootste risico", vertelt De Jong.

Jasper Lentz

De Jong geeft agrarisch ondernemers advies over economische bedrijfsontwikkeling, samenwerking, bedrijfsvoerdicht, prognose en liquiditeitsplanning en ondernemingsplannen. "Voor al deze zaken geldt: als de boer wegvalt is er een groot probleem", vertelt De Jong. "Ik streef ernaar dat de risico's inzichtelijk zijn, maar dat lukt niet zonder medewerking van de ondernemer." Zoals bij zoveel zaken geldt bij een boerenbedrijf ook vaak dat er eerst iets moet gebeuren voordat er maatregelen genomen worden. "En daar ligt de rol voor de adviseur. Het bespreekbaar maken van de problemen die kunnen ontstaan, de boer alert maken op risico's." Volgens De Jong is er regelmatig sprake van gemakzucht en denken agrarisch ondernemers dat het met de risico's op het bedrijf wel meevalt. "Dat is overigens niet bij alle boeren het geval. Ondernemers die hun verantwoordelijkheid nemen, hebben de zaken vaak wel goed geregeld."

Risico's beheersbaar

Er zijn genoeg mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de meeste risico's op een boerderij beheersbaar zijn en blijven. "Een tijdje geleden hebben we een praktijknetwerk begeleid. Doel van dat netwerk was het in kaart brengen en beheersen van de risico's op het bedrijf. Typisch was dat de mensen die zich aanmeldden voor het netwerk bijna allemaal al te kampen hadden met werkgerelateerde en/of gezondheidsproblemen." Er moet dus inderdaad iets gebeuren voor er maatregelen genomen worden. Daarom had het netwerk zich als doel gesteld een protocol op te stellen. Een protocol dat helpt bij het beheren van risico's. Ook hebben we allerlei tests gedaan. De netwerkdeelnemers hebben op hun bedrijf bijvoorbeeld met een stappenteller gelopen. Uit die test bleek dat

sommige boeren niet efficiënt werken en veel te veel meters maken op hun bedrijf." Aan de hand van de metingen kunnen er zaken gewijzigd worden in de bedrijfsinrichting en de planning. "Als die veranderingen zijn doorgevoerd, is het wel zaak niet te verslonden. Dat gebeurt in veel gevallen snel."

Checklist risico's

PPP Agro Advies heeft een risico-checklist opgesteld. "De agrarisch ondernemer kan met die checklist voor zichzelf nagaan waar het op zijn bedrijf mis kan gaan. Daarbij kun je denken aan de veiligheid op het erf, het rendement, de werking van de melkinstallatie of de draagkracht van de grond. Allemaal zaken die nu of in de toekomst voor (grote) problemen kunnen zorgen als er niet zorgvuldig op gelet wordt", licht De Jong de checklist toe. Op de lijst kan de boer aankruisen of er inderdaad sprake is van een risico, in de tweede kolom worden de nodige actiepunten beschreven en in de derde kolom het effect van de acties. De Jong: "Met de checklist hopen we agrarisch ondernemers bewust te maken van het feit dat een gevaar altijd op de loer kan liggen." Als blijkt dat een boer de nodige risico's loopt met de huidige aanpak, zijn er verschillende opties. "Een boer kan er bijvoorbeeld voor kiezen zichzelf te verbeteren. Daarbij kun je denken aan een cursus of deelname aan een studiegroep. En laatst heb ik een familie geadviseerd om elke maandagavond een uur bedrijfsoverleg te voeren. Dat voorkomt problemen als gevolg van slechte of geen communicatie." Daarbij speelt het persoonlijk karakter van de ondernemers een grote rol. Niet voor niets staat dat ook op de checklist. "Maar het is voor veel ondernemers lastig het persoonlijke karakter te bestempelen als risicofactor. Toch moet het worden besproken."

Sterkte en zwakte

Om de sterke en zwakte punten van een bedrijf in kaart te brengen, worden de technische resultaten en de financiële resultaten geanalyseerd. Daarbij worden zaken als

gen stellen we scherpere doelen en wordt er een plan van aanpak geformuleerd." En zoals bij zoveel zaken blijft ook bij risico-beheersing communicatie van groot belang. "Ik adviseer een boerengezin dan ook vaak

KLAAS DE JONG

"Bespreek als boerengezin elke week wat goed gaat en wat er beter kan."

Foto: Jasper Lentz

Plan van aanpak

PPP Agro Advies heeft een checklist waarop een agrarisch ondernemer zelf kan aankruisen welke risico's er zijn op het bedrijf, hoe groot die risico's zijn en wat er aan gedaan moet worden. Op die manier worden de sterke en zwakte punten van een bedrijf in kaart gebracht en wordt er met de adviseur besproken hoe de risico's zo veel mogelijk beheerst kunnen worden.

‘ER MOET VAAK EERST IETS ERGS GEBEUREN’

omzet, ruwvoerkosten, gezondheidszorg (ook van de boer zelf) gespiegeld aan bedrijfsspecifieke normen. "De uitkomsten van die analyse gebruiken we om samen met de ondernemer tot verbeteringen te komen", licht De Jong toe. "Om dat voor elkaar te krij-

om elke week één moment met elkaar om de tafel te gaan zitten om onder meer te bespreken wat er goed gaat er wat er beter kan."

